

T.C.
Yargıtay
1. Hukuk Dairesi
Esas No:2015/11757
Karar No:2015/14627
K. Tarihi:15.12.2015

Özet:

Öte yandan, B.K.nin 246/3. (TBK. nin 297/3.) maddesi hükmüne göre bağışlayan, sağlığında geri alma sebebinin öğrenememişse, mirasçuları, ölümünden başlayarak bir yıl içinde bağışlamayı geri alma hakkını kullanabilir. Bu durumda davacıların miras bırakanın annelerinin payına ilişkin açtığı dava yönünden de murisin ölüm tarihi gözetildiğinde 1 yıllık hak düşürücü sürenin geçtiği de sabittir....

Hâl böyle olunca, davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir. ...

MAHKEMESİ :ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ
DAVA TÜRÜ : TAPU İPTALİ-TESCİL-TAZMİNAT

Taraflar arasında görülen tapu iptali, tescil ve tazminat davası sonunda, yerel mahkemece davanın, kabulüne ilişkin olarak verilen karar davalı vekili tarafından yasal süre içerisinde duruşma istekli temyiz edilmiş olmakla, duruşma günü olarak saptanan 15.12.2015 Salı günü için yapılan tebligat üzerine temyiz eden davalı ... Belediye Başkanlığı yardımcısı Av..... vekili Avukat ile temyiz edilenler vekili Avukat ... geldiler, duruşmaya başlandı, süresinde verildiği ve kayıt olduğu anlaşılan temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra gelen vekillerin sözlü açıklamaları dinlendi, duruşmanın bittiği bildirildi, iş karara bırakıldı. Bilahare Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor okundu, düşüncesi alındı. Dosya incelenerek gereği görüşülüp düşünüldü:

-KARAR-

Dava, şartlı bağışa konu olan taşınmazlarda koşulun yerine getirilmemesi nedeni ile açılan tapu iptali ile tescil ve tazminat isteğine ilişkindir.

Davacılar, anneleri mirasbırakan ile birlikte'e verdikleri vekaletnameler ile toplam 80/384 oranında paydaşı oldukları 188, 193, 234, 881 ve 1279 parsel sayılı taşınmazları okul, cami, park ve çocuk bahçesi yapılmak üzere Köy tüzel kişiliğine bağışladıklarını, ancak davalının akte konu 188, 193 ve 234 sayılı kadastral parsellerin şuyulandırma neticesinde oluşan 201 ada 1, 203 ada 19 ve 212 ada 29, 30 ve 31 nolu imar parsellerinde bağış koşullarını yerine getirmediği gibi, 203 ada 19 parsel sayılı taşınmaz dışındaki 4 adet imar parselini davalının 3. kişilere satış suretiyle temlik ettiğini tapu müdürlüğüne başvurularını neticesinde öğrendiklerini ileri sürerek davalı adına kayıtlı 203 ada 19 nolu imar parselinin payları oranında tapu kaydının iptali ile adlarına tesciline; üçüncü kişilere temlik edilen 201 ada 1, 212 ada 29, 30 ve 31 parsel sayılı taşınmazlar yönünden ise, toplam satış bedeli olan 5.088.000,00 TL den paylarına düşen 1.060.000,00 TL nin davalıdan tahsiline karar verilmesini istemişlerdir. Davalı, hak düşürücü sürenin dolduğu gibi şuyulandırma işleminin ayakta olduğunu ve kamu yararı gözetilerek mevzuata uygun işlem tesis edildiğini belirtip davanın reddini savunmuştu Mahkemece, 203 ada 19 parsel sayılı taşınmaz yönünden temlikten bu yana geçen uzun zamana

rağmen bağış koşulunun yerine getirilmediği gerekçesi ile iptal-tescil isteğinin kabulüne; 201 ada 1 ve 212 ada 29, 30 ve 31 parsel sayılı taşınmazlar yönünden ise taşınmazların 3. kişilere satılması nedeniyle şartın yerine gelme imkanının bulunmadığı gerekçesi ile satış bedelinden davacıların payına isabet eden miktar olan 1.060.000,00 TL nin davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

Dosya içeriğinden ve toplanan delillerden; davacıların ölen anneleri ile birlikte'e verdikleri vekâletnameler ile 80/384 oranında paydaşı oldukları 188, 193, 234, 881 ve 1279 parsel sayılı taşınmazları okul, cami, park ve çocuk bahçesi yapılmak üzere Köy tüzelkişiliğine 21.07.1988 tarihli ve yevmiye nolu akit ile bağışladıkları, akte konu 188, 193 ve 234 sayılı kadastral parsellerin imar uygulamasına tâbi tutularak 14.08.1992 tarihinde 201 ada 1,203 ada 6, 212 ada 3, 4 ve 5 parsel olarak arsa vasfında Köy Tüzelkişiliği adına tescil edildikleri, 212 ada 3, 4 ve 5 nolu imar parsellerinin ikinci kez imar uygulamasına tabi tutularak 12.05.1998 tarihinde 212 ada 29, 30 ve 31 parsel olarak Köy Tüzelkişiliği adına tescil olundukları, 203 ada 6 nolu imar parselinin de ikinci kez imar uygulamasına tabi tutularak 11.08.2010 tarihinde 203 ada 19 parsel olarak davalı ... adına kayıtlığı, Köyünün önce Belediyesine, daha sonra davalı ... Belediyesine bağlandığı, Belediyesinin 212 ada 29 sayılı parseli 375.000,00 TL, 30 sayılı parseli 600.000,00 TL ve 31 sayılı parseli 650.000,00 TL bedelle 17.08.2007, davalı ... Belediyesinin ise 201 ada 1 parsel sayılı taşınmazı 3.463.000,00 TL bedelle 3. kişilere satış suretiyle temlik ettikleri, boş arsa vasfında 203 ada 19 nolu imar parselinin ise davalı ... üzerinde kayıtlı olduğu, koşulun da yerine getirilmemesi üzerine davacılar tarafından 02.05.2013 tarihinde Büyükçekmece Tapu Müdürlüğüne başvurularak taşınmazların temlik görüp görmediğine ilişkin bilgi istendiği, davacıların miras bırakanı'nin 02.10.2008 tarihinde öldüğü ve davacılar dışında mirasçısının bulunmadığı, dava tarihine kadar edimlerin yerine getirilmediği ileri sürülerek eldeki davanın 29.11.2013 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, bağıştan dönme (rücu) bağışlayanın tek yanlı, bağışlanana varması gereken beyanıyla geriye yürürlü (makale şamil) olarak hukuki ilişkiye son veren yenilik doğurucu bir haktır. Bağışlayan koşullu veya mükellefiyetli şekilde bağışta bulunmuşsa, bağışlanandan hukuka, ahlaka aykırı veya imkansız olmadığı sürece 818. sayılı Borçlar Kanunu'nun (BK) 241. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 291. maddesi uyarınca koşul veya mükellefiyetin yerine getirilmesini isteyebilir. Haklı bir neden olmaksızın yerine getirilmemesi halinde de BK. nin 244/3. TBK. nin 295. maddesine dayanarak bağıştan dönme hakkını kullanıp verdiğini geri isteyebilir.

Hemen belirtmek gerekir ki; bağış sözleşmesindeki koşul veya mükellefiyetin niteliğinin, kapsamının yerine getirilme zamanının tam olarak tespiti büyük önem taşır. Bu itibarla salt kullanılan sözlerin değil, tarafların gerçek iradelerinin ve bağışlayanın asıl amacının ortaya çıkarılması gerekir. Ayrıca amacın gerçekleşmeyeceğinin kesin biçimde anlaşılması tarihi ile bu tarihten itibaren BK. nin 246. TBK. nin 297. maddesine göre bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde bağıştan dönme (rücu) hakkının kullanılıp kullanılmadığının araştırılması da zorunludur.

Öte yandan BK'nin borçlunun temerrüdüne ilişkin genel hükümleri; koşullu veya mükellefiyetli bağışlarda da gözden uzak tutulmamalı, BK. nin 107. (TBK. nin 124.) maddede sayılan özel haller dışında, sözleşmeden dönme hakkının kullanılabilmesi için mütemerrit duruma düşen bağışlanana işin özelliğine ve hayatın olağan akışına uygun bir süre tanınmalıdır. Somut olaya gelince, bağışın koşullu olduğunda tereddüt bulunmadığı gibi geçen süre zarfında koşulun yerine getirilmediği de açıktır. Ne var ki, imar işleminden sonra çok uzun süre bu

konuda dava açılmadığı gözetildiğinde, davacıların B.K.nin 246/1. (TBK. nin 297/1.) maddesinde öngörülen bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde bağıştan dönme hakkını kullanmadıkları, başka bir deyişle eldeki davayı hak düşürücü süre geçtikten sonra açtığı tartışmasızdır.

Öte yandan, B.K.nin 246/3. (TBK. nin 297/3.) maddesi hükmüne göre bağışlayan, sağlığında geri alma sebebinin öğrenememişse, mirasçuları, ölümünden başlayarak bir yıl içinde bağışlamayı geri alma hakkını kullanabilir. Bu durumda davacıların miras bırakanı annelerinin payına ilişkin açtığı dava yönünden de murisin ölüm tarihi gözetildiğinde 1 yıllık hak düşürücü sürenin geçtiği de sabittir.

Hâl böyle olunca, davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu üzere hüküm kurulmuş olması doğru değildir.

Davalı vekilinin bu yönlere değinen temyiz itirazları yerindedir. Kabulü ile yerel mahkeme kararının açıklanan nedenlerden ötürü (6100 sayılı Yasanın geçici 3.maddesi yollaması ile) 1086 sayılı HUMK'un 428.maddesi gereğince BOZULMASINA, alınan peşin harcın temyiz edene geri verilmesine, 31.12.2014 tarihinde yürürlüğe giren Avukatlık Ücret Tarifesinin 14. maddesi gereğince gelen temyiz eden vekili için 1.100.00.-TL. duruşma vekâlet ücretinin temyiz edilenden alınmasına, 15.12.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Dava, Hak Düşürücü Süre Geçtikten Sonra Açılmış Olsa Bile Davalının Davayı Kabul Etmesi Halinde Mahkemece, Davanın Reddine Karar Verilemez.

YARGITAY 1. Hukuk Dairesi
Esas No: 2015/15852
Karar No: 2018/12928
Karar Tarihi: 27.09.2018

Taraflar arasında görülen tapu iptali ve tescil davası sonunda, yerel mahkemece davanın usulden reddine ilişkin olarak verilen karar taraf vekillerince yasal süre içerisinde temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, Tetkik Hakimi ...'nin raporu okundu, açıklamaları dinlendi, gereği görüşülüp düşünüldü;

KARAR:

Dava, aşırı yararlanma (.....) hukuksal nedenine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir.

Davacı, dava dışı kızının maddi sıkıntıları nedeniyle gerekli araştırmayı yapmadan gerçek değerinden çok düşük bir bedelle paydaşı olduğu 1651 parsel sayılı taşınmazdaki 1/5 payı dava dışı Nevzat'a, onun da davalı arkadaşı'a satış suretiyle devrettiğini ileri sürerek, tapu kaydının iptali ile adına tesciline karar verilmesini istemiştir.

Davalı, davayı kabul ettiğini belirtmiştir.

Mahkemece, 1 yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra açıldığı gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir.

Dosya içeriği ve toplanan delillerden, davacının, çekişme konusu 1651 parsel sayılı taşınmazdaki 1/5 payını 24.12.2014 tarihinde dava dışı’ye,’nin de 05.09.2013 tarihinde davalı ...’a satış suretiyle devrettiği, davalı vekilinin vekaletnamedeki yetkisine dayanarak 01.07.2015 tarihli dilekçe ile davayı kabul ettiklerini belirttiği, mahkemece hak düşürücü süre yönünden davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere kabul, davaya son veren taraf işlemlerinden olup, 6100 sayılı HMK.nun 308/2. maddesinde, “Kabul, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri davalarda hüküm doğurur.”; 309/2. maddesinde, “..... ve kabulün hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir.” ve 311. maddesinde; “..... ve kabul, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur.” düzenlemelerine yer verilmiştir.

Dava hak düşürücü süre geçtikten sonra açılmış olsa bile, davalının davayı kabul etmesi halinde mahkemece hak düşürücü süre kendiliğinden gözetilerek davanın bu nedenle reddine karar verilemez.

Ayrıca eldeki dava, niteliği itibariyle kamu düzeni ile ilgili bulunmadığına ve davada taraf olmayan kişilerin haklarını etkilemeye yönelik bir istek de içermediğine göre, yukarıdaki düzenlemeler gözetilmek suretiyle davalının kabul beyanına değer verilmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Hal böyle olunca, davanın kabul edilmesi yerine reddedilmesi doğru değildir.

SONUÇ:

Davacının yerinde bulunan temyiz itirazlarının kabulü ile, hükmün (6100 sayılı Yasanın geçici 3.maddesi yollaması ile) 1086 sayılı HUMK’un 428.maddesi gereğince BOZULMASINA, alınan peşin harcın temyiz edene geri verilmesine, 27.09.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE GEÇTİKTEN SONRA AÇILAN DAVANIN DAVALI TARAFINDAN KABUL EDİLMESİ

Hak sahibinin belirli bir süre içerisinde hakkını kullanmamış olması nedeniyle hakkın sona ermesine yol açan süreler hak düşürücü süre olarak nitelendirilir [1]. Hak düşürücü süre, zamanaşımından farklı olarak hâkim tarafından re’sen gözetilir [2]. Nitekim Yargıtay 16. Hukuk Dairesi önüne gelen bir uyuşmazlıkta, hak düşürücü sürenin hâkim tarafından re’sen dikkate alınması gerektiğinden bahisle hak düşürücü sürenin geçtiğini gözetmeksizin davanın esası hakkında karar veren ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur [3].

Hak düşürücü sürenin hâkim tarafından re’sen dikkate alınması gerekmele birlikte Yargıtay 1. Hukuk Dairesi yakın tarihli bir kararında; hak düşürücü süre geçtikten sonra açılan tapu iptal ve tescil davasında, davalının davayı kabul etmesine rağmen ilk derece mahkemesi tarafından bir yıllık hak düşürücü sürenin geçmiş olduğu re’sen gözetilerek davanın usulden reddine karar verilmesini isabetsiz bulmuş olup ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur [4]. Bu husus, mezkur kararda şu şekilde ifade edilmiştir:

“Dava hak düşürücü süre geçtikten sonra açılmış olsa bile, davalının davayı kabul etmesi halinde mahkemece hak düşürücü süre kendiliğinden gözetilerek davanın bu nedenle reddine karar verilemez. Ayrıca eldeki dava, niteliği itibarıyla kamu düzeni ile ilgili bulunmadığına ve davada taraf olmayan kişilerin haklarını etkilemeye yönelik bir istek de içermediğine göre, yukarıdaki düzenlemeler gözetilmek suretiyle davalının kabul beyanına değer verilmesi gerektiği kuşkusuzdur. Hal böyle olunca, davanın kabul edilmesi yerine reddedilmesi doğru değildir. Davacının yerinde bulunan temyiz itirazlarının kabulü ile, hükmün (6100 sayılı Yasanın geçici 3.maddesi yollaması ile) 1086 sayılı HUMK'un 428.maddesi gereğince BOZULMASINA, alınan peşin harcın temyiz edene geri verilmesine, 27.09.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

[1] M. Kemal Oğuzman, Nami Barlas, Medenî Hukuk, 19. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013, s. 235.

[2] Ahmet M. Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler(Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış), Genişletilmiş 17. Bası, Ankara, 2013, s. 868.

[3] Yarg. 16. HD T. 24.12.2018, E. 2016/4362, K. 2018/8128,

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> , Erişim Tarihi: 21.02.19.

[4] Yarg. 1. HD T. 27.09.2018, E. 2015/15852, K. 2018/12928,

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> , Erişim Tarihi: 21.02.19.